

Ανθρωπιστική Εκπαίδευση στα Τεχνικά Πανεπιστήμια της Ρωσίας

Καθηγητής Pavel Sarkisov

Πρύτανης
Πανεπιστήμιο Μεντελέγιεφ
Ρωσία

Δρ. Oleg Altakh

Διευθυντής Διεθνούς Τμήματος
Πανεπιστήμιο Μεντελέγιεφ
Ρωσία

Τα τελευταία χρόνια του 20ου αιώνα είναι εποχή βαθιών και ραγδαίων αλλαγών. Είναι λοιπόν απαραίτητο να τροποποιήσουμε τις δραστηριότητες των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μας, ώστε οι απόφοιτοι των πανεπιστημίων να ενταχθούν στο εργατικό δυναμικό περισσότερο προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις των νέων συνθηκών. Η ακόλουθη αναφορά βασίζεται στην προσωπική μας εμπειρία διδασκαλίας ανθρωπιστικών επιστημών στα τεχνικά πανεπιστήμια της Ρωσίας και ιδιαίτερα στο Πανεπιστήμιο Μεντελέγιεφ.

Σήμερα, συμβαίνουν ταχύτερες μεταβολές στην ανώτατη εκπαίδευση. Μεταβαίνουμε σε μία νέα ποιότητα σπουδών, που βασίζεται στην εισαγωγή ανθρωπιστικών μαθημάτων στην ανώτατη εκπαίδευση και την ολοκλήρωση της επαγγελματικής και κοινωνικο-ανθρωπιστικής κατάρτισης. Αυτή είναι μία γενική τάση στην εξέλιξη της ανώτατης εκπαίδευσης σε όλον τον κόσμο.

Ο ρόλος του μηχανικού στη σύγχρονη κοινωνία αλλάζει. Σήμερα οι μηχανικοί εκπροσωπούν, όχι μόνο την τεχνική αλλά και την κοινωνική και την πολιτική πρόοδο. Η επιστήμη της μηχανικής και η πρακτική της εφαρμογή μπορούν να αλλάξουν την πορεία της κοινωνίας και, ως αποτέλεσμα, η ευθύνη του μηχανικού στην κοινωνία έχει αυξηθεί σημαντικά. Μαζί με την αυξημένη ευθύνη, νέες ανάγκες εμφανίζονται στην εκπαίδευση των μηχανικών. Η πρώτη είναι η αύξηση του ανθρωπιστικού περιεχομένου της εκπαίδευσης. Σήμερα μόνο οι ανθρωπιστικές επιστήμες μπορούν να βοηθήσουν τους φοιτητές να εκτιμήσουν τον ανθρώπινο πολιτισμό και τις πολιτιστικές αξίες. Οι μελλοντικοί ειδικοί θα φθάσουν το ανώτατο επίπεδο πνευματικής καλλιέργειας, αν εξοικειωθούν με τις ανθρωπίνες πολιτιστικές αξίες, ενώ, παράλληλα, θα αποκτούν μία φυσική βάση για την επαγγελματική τους εξέλιξη.

Οι σύγχρονοι καιροί απαιτούν κοινωνικά δραστήριες προσωπικότητες και μηχανικούς με υψηλό πνευματικό επίπεδο και επίπεδο επιστημονικής κατάρτισης. Για να ξεπεράσουμε τις αντιπαλότητες ανάμεσα στον "τεχνικό πολιτισμό" και τον "ανθρωπιστικό πολιτισμό" και την τάση για μονόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας, είναι σημαντικό να εισαγάγουμε τις ανθρωπιστικές σπουδές στην τεχνική εκπαίδευση. Η ιστορία δείχνει πόσο μεγάλη αξία έχουν οι ανθρωπιστικές γνώσεις στη διαμόρφωση δημιουργικών λύσεων στα προβλήματά μας.

Οι πιο πολλοί φοιτητές μπορούν να λύσουν τα τεχνικά προβλήματα, αλλά δεν υπάρχουν αρκετοί ειδικοί, που να μπορούν να αναλύσουν τα αποτελέσματα των πειραμάτων τους και να προβλέψουν τις επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους. Για να κατέχει αυτά τα χαρακτηριστικά, πρέπει κάθε χημικός μηχανικός να διαθέτει ανθρωπιστική παιδεία. Μόνο με αυτόν τον τρόπο, μπορεί να προσεγγίσει λύσεις που δεν θα είναι απλώς τεχνικά σωστές.

Ένας σύγχρονος μηχανικός θα πρέπει να ξέρει να προσαρμόζεται στον κοινό πολιτισμό. Οι φοιτητές πρέπει να μάθουν να καλλιεργούν την δεκτικότητά τους στις διάφορες διαδικασίες και μορφές του πολιτισμού, γιατί ο πολιτισμός αποτελεί, στην πραγματικότητα, τροφή κάθε προσωπικότητας. Καθώς αφοσιωνόμαστε στην προσπάθεια να τελειοποιήσουμε τον άνθρωπο, πρέπει να κατανοήσουμε, ότι ο μόνος τρόπος είναι μέσω της πνευματικής καλλιέργειας και της εκπαίδευσης. Δυστυχώς, η εκπαίδευση εδώ και πολύ καιρό έχει αποκοιπέ από την πνευματική καλλιέργεια. Γι' αυτό, ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σήμερα είναι η πνευματική και πολιτιστική ανεπάρκεια των πτυχιούχων μας.

Η εισαγωγή ανθρωπιστικών αρχών στην τεχνική εκπαίδευση είναι ένα πολύπλοκο πρόβλημα. Πρώτα απ' όλα πρέπει να αναθεωρήσουμε την παραδοσιακή πλάνη, πως η ανθρωπιστική εκπαίδευση είναι ευθύνη των ανθρωπιστικών επιστημών μόνο. Οι ανθρωπιστικές αρχές πρέπει να περιληφθούν σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης. Χρειάζεται στενή συνεργασία και αλληλεξάρτηση ανάμεσα στην ανθρωπιστική και στην τεχνική εκπαίδευση και συσχέτιση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των ανθρωπιστικών και θετικών επιστημών.

Η ανάπτυξη δημιουργικής σκέψης, πρέπει να γίνει ο θεμελιώδης στόχος της εκπαίδευσης. Η διαμόρφωση αυτής της δημιουργικής σκέψης είναι η σφαίρα, όπου οι ανθρωπιστικές επιστήμες μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά. Είναι δυνατό να αναπτύξουμε δημιουργική σκέψη αν έχουμε τους ακόλουθους στόχους για την ανθρωπιστική εκπαίδευση:

- κατανόηση της φύσης της κοινωνίας και του ανθρώπινου πολιτισμού, καθώς και της θέσης της προσωπικότητας στο σύστημα των ανθρωπίνων σχέσεων
- ικανότητα να κατανοούμε τις διάφορες πλευρές του πολιτισμού στην ενότητά του, να καταλαβαίνουμε τη σημασία, την αλληλοσυμπλήρωση και τις αλληλεπιδράσεις των διαφόρων πολιτισμών
- ικανότητα να δούμε την ανθρώπινη πλευρά της επιστήμης, της τεχνολογίας και της παραγωγής
- κατανόηση τόσο των εννοιολογικών όσο και των τεχνολογικών βάσεων της επιστημονικής ανάλυσης των κοινωνικών συστημάτων.

Με άλλα λόγια πρέπει να γίνει μία ευκρινής "Σωκρατική Επανάσταση," που θα μετατρέψει την ανθρωπιστική εκπαίδευση, από "μία θεωρία για τις μάζες," σε "μία πραγματικότητα για τα άτομα." Ο στόχος του Πανεπιστημίου Μεντελέγιεφ της Ρωσίας για τη Χημική Τεχνολογία είναι να προετοιμάσει σκεπτόμενους, καλλιεργημένους, ρεαλιστικούς, ευγενείς και υγιείς φοιτητές, που θα μπορούν να εργασθούν αποτελεσματικά στις νέες συνθήκες της "οικονομίας της αγοράς." Αυτός ο στόχος μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με την ανάπτυξη μεθόδων για την εντατικοποίηση των δραστηριοτήτων των τμημάτων ανθρωπιστικών σπουδών.

Πριν δεκαπέντε χρόνια ιδρύθηκε το Τμήμα Κοινωνικών Επιστημών στο πανεπιστήμιό μας. Αυτό το τμήμα περιλαμβάνει πέντε τομείς: φιλοσοφία, πολιτικές επιστήμες, ανθρωπιστικές επιστήμες, Ρωσική γλώσσα και φυσική αγωγή. Το τμήμα των κοινωνικών επιστημών φροντίζει για τη βασική εκπαίδευση στους ακόλουθους τομείς: ιστορία, πολιτικές επιστήμες, φιλοσοφία, κοινωνιολογία, ψυχολογία, παιδαγωγική καθώς και οικονομική θεωρία και πολιτισμός.

Οι φοιτητές έχουν ένα ευρύ πεδίο επιλεγόμενων αλλά και βασικών μαθημάτων. Τα επιλεγόμενα μαθήματα δίνουν στους φοιτητές την ευκαιρία να κατανοήσουν την κοινωνική τεχνολογία, την αυτογνωσία, την ανάπτυξη της προσωπικότητας, την ηθική, την αισθητική και την ανάπτυξη της επαγγελματικής τους εικόνας. Τα επιλεγόμενα μαθήματα ικανοποιούν επίσης τα πολλά ενδιαφέροντα των φοιτητών στους τομείς της ιστορίας, της επιστήμης, της μουσικής, του θεάτρου, των τεχνών και της λογοτεχνίας, της αρχαιολογίας, του αθλητισμού και της φυσικής αγωγής.

Προς το παρόν, το τμήμα των κοινωνικών επιστημών αναπτύσσει ένα νέο πλαίσιο ανθρωπιστικής εκπαίδευσης στα πανεπιστήμια, που δεν ειδικεύονται στις ανθρωπιστικές σπουδές. Το τμήμα χρησιμοποιεί διάφορες μεθόδους διδασκαλίας, όπως διαλέξεις, σεμινάρια, συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης, συναντήσεις εργασίας, συνεντεύξεις τύπου, εκπαιδευτικές εκδρομές και επισκέψεις σε μουσεία. Μπορεί ακόμη να γίνουν και μερικά μαθήματα σε μουσεία, χώρους μουσικών εκδηλώσεων ή βιβλιοθήκες. Διάσημοι συγγραφείς, ηθοποιοί, μουσικοί, καλλιτέχνες καθώς και σε μερικές περιπτώσεις φοιτητές του Ωδείου της Μόσχας και της Μουσικής Ακαδημίας, καλούνται να συντονίσουν τα μαθήματα αυτά.

Οι τομείς της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών έχουν τη δυνατότητα, υπό την αιγίδα της UNESCO, να προσκαλέσουν καθηγητές από άλλες χώρες, που εκλαϊκεύουν τις διαφορετικές πλευρές των φαινομένων της φύσης, της πολιτικής και της κοινωνικής ζωής. Πιστεύουμε, ότι αυτό βοηθά τους φοιτητές μας να γνωρίσουν διαφορετικές ιδέες, ώστε να διαμορφώσουν τη δική τους άποψη. Κατανοώντας, ότι οι ανθρωπιστικοί περιβαλλοντικοί θεσμοί είναι ένα ολοκληρωμένο τμήμα του ανθρωπιστικού χώρου, ετοιμάζουμε ένα όμιλο ανθρωπιστικών μελετών στο πανεπιστήμιό μας, που θα σχεδιαστεί έτσι ώστε να γίνει το κέντρο της πολιτιστικής ζωής του πανεπιστημίου μας.

Είναι σημαντικό να μη σκεφτόμαστε μόνο τους φοιτητές που φοιτούν σήμερα, αλλά και αυτούς που θα φοιτήσουν τον επόμενο αιώνα. Στο σημερινό κόσμο είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσουμε το ρόλο που παίζουν τα πανεπιστήμια, όσον αφορά τις ανθρωπιστικές ιδέες, καθώς τα πανεπιστήμια χρεώνονται με την ευθύνη της προετοιμασίας επιστημόνων κατάλληλων για τον 21ο αιώνα.

Ο Καθηγητής **Pavel Sarkisov** είναι Πρύτανης του Πανεπιστημίου Mendeleev, Χημικής Τεχνολογίας της Ρωσίας από το 1985. Είναι Χημικός Μηχανικός ειδικευμένος στη βιομηχανία του πυριτίου, έλαβε το διδακτορικό του από το Πανεπιστήμιο Mendeleev και ακολούθως εργάστηκε ως επιστημονικός συνεργάτης και ως καθηγητής στην ίδια σχολή. Έχει δημοσιεύσει πάνω από 300 επιστημονικές εργασίες και ευρεσιτεχνίες στον τομέα της χημικής τεχνολογίας και τα σημερινά επιστημονικά του ενδιαφέροντα βρίσκονται στο πεδίο της φυσικοχημείας, της τεχνολογίας των κρυσταλλικών υλικών και των βιομηχανικών περιβαλλοντικών προβλημάτων. Έχει κερδίσει το Κρατικό Βραβείο της Δημοκρατίας της Ουκρανίας και είναι Αντεπιστέλλον μέλος της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών, Αντιπρόεδρος της Εταιρείας Χημικών Mendeleev, μέλος της Ακαδημίας Επιστημών της Νέας Υόρκης και Μέλος του Συμβουλίου του Αμερικανικού Ινστιτούτου Χημείας.

Διευθυντής του Διεθνούς Τμήματος του Πανεπιστημίου Mendeleev, Χημικής Τεχνολογίας, ο Δρ. **Oleg Altakh** είναι Χημικός Μηχανικός, ειδικευμένος στη βιομηχανία πυριτίου (σιλικόνης). Ο Δρ. Altakh είναι κάτοχος διδακτορικού από το Πανεπιστήμιο Mendeleev για τις τεχνικές επιστήμες. Έχει επίσης εργασθεί ως Καθηγητής στο Τμήμα Πυριτίου του Πανεπιστημίου Mendeleev